

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasi): Trikrat razdeljena petit vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 17.

V Ljubljani, dne 5. julija 1913.

Leto I.

K izbruhu sovražnosti na Balkanu.

Bratsko klanje med prejšnjimi zavezniki Bolgari, Srbi in Grki, kojih edini smoter je bil za izbruha balkanske vojne po njihovem lastnem zatrdilu, osvoboditi svoje lastne, tlačene brate izpod turškega jarma, se je začelo. Narodi, ki so preje v bratski slogi izpodili krutega Turčina iz njemu tujih zemlja, ki so skupno darovali za osvobojenje dragoceno kri svojih najboljših sinov, si stoje sedaj kot najhujši sovražniki s še izza vojne s Turki krvavim mečem nasproti, da se medsebojno pokoljejo v bratski slogi zaradi porazdelitve pridobljenega ozemlja.

Situacija na Balkanu se je v zadnjih dneh tako poostrila, da je prišlo med Bolgari in Srbi do resnih spopadov na vsej črti, da celo do velike bitke pri Štipu. Kljub temu poslabšanemu položaju pa vlada v gotovih krogih še vedno upanje, da se bo nadaljnje prelivanje krvi dalo preprečiti. Dvoje stoji: dosedaj

se še ni napovedala vojska in diplomatske zveze med zaveznimi državami še niso pretrgane. Osebito v Sofiji prevladuje mnenje, da izbruh vojne ni neobhodna posledica krvavih spopadov, ki so se dosedaj odigravali med Bolgari na eni ter Srbi in Grki na drugi strani. Bolgarski ministrski predsednik odpotuje baje celo v Peterburg. Če pride do tega, je pač še negotovo, ker je vsa situacija popolnoma nejasna in pravzaprav nihče ne more natančno pojasniti, je-li na Balkanu že izbruhnila vojna brez formalne napovedi ali še ne. — Ako se v to novo vojno med „zavezniki“ ne bo vmešavala nobena velesila, tedaj je upati, da se ta požar zopet omeji samo na Balkan in bi ostala Evropa zopet le mirna gledalka krvavega plesa tam doli, če pa bi se pričele vmešavati ali intervenirati velesile, nastane lahko splošna evropska vojna, ki se je pač ne žele narodi Evrope.

O spopadih in bojih med Bolgari, Srbi in Grki priobčujemo nastopna poročila:

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravski.

I.

Nekega tihega večera je donelo po vasi veselo petje.

„Grajski žanjci neso venec,“ so govorili ljudje, ki so prihrumeli na ulico. Prinesti venec, to je kaj odličen dogodek v letu! Zrno, vrženo v zemljo v imenu božjem, je z božjo pomočjo dozorelo ter je snopje požeto in povezano po strnišču, kjer so tu pa tam vnovič zacveteli: pritlikavec, „neveda“, sračja noga in tudi sovražna preslica. Žanjci, priganjani k delu s pogostim deževanjem, so tega dne delali samo navidezno; šli so na polje pravzaprav radi tega, da so spletli venec in počivali do mraka, da s prezgodnjim prihodom ne bi prestrašili gospodinje, ki jim je pripravljala zaslužen plačilo.

„Ti so hiteli!“ so jih hvalile ženske, s koprnenjem pričakujoče, kakšen bo venec in kdo ga prinese.

„Kaj, ko pa imajo oves še na korenini! Likof bi imel biti tedaj, ko tudi oves požanjejo, toda Grajska ga je posiloma priredila že danes.“

„Ali pa veste čemu, drage moje?“ poseže vmes med govoreče stara Mikulička. Bila je zaupna oseba Grajske; vedela je, kaj se pri njih godi, in tudi danes je pomagala pri pripravljanju večerje. Seveda se je to godilo skrivoma, kajti gospodinja zadnji čas ni hotela, da bi se govorilo, da potrebuje pri kuhanju pomočnice. Imela je deklico za možitev in ženin je bil v hiši.

„Povem vam resnico, dušice, toda čemu vam ne bi povedala?“ je pomežikala pomenljivo hvaležnim poslušalkam, koprnečim za novicami iz bogate hiše. Pri Grajskih bode snubitev — pa hočejo to opraviti obenem z likofom.“

„Nu, evo, torej vendar.“ Bilo je sicer že splošno znano, a vendar jih je ta novica osupnila. S podvojeno radovednostjo so se približale h grajski hiši, da so od blizu videle prišlece. Petje se je bližalo; že so se čuli razločno glasovi stare slovanske pesmi:

„Že nam je Bog pomagal,
a drugim ni mogel.“

V nastalem mraku je bilo moči videti družino, korakajočo polagoma navzgor po vasi. Na čelu žanjcev, ki so jih spremljale tolpe otrok in odrastlih ljudi, je korakal mladenič z velikim vencem na glavi, od katerega so mu prižasti trakovi padali na prsi. Visoke rasti, s posebnim, po načinu krone spletenim okras-

Boj pri Štipu.

Zadnjega dne junija je prišlo pri Štipu, ki je baje popolnoma porušen vsled srbskega ognja, do velike bitke med Srbi in Bolgari. Srbska artilerija je bitko odločila. Srbski bataljoni so naskočili griče pri Drenski. Vsled bajonetnega napada je prišlo do strašnega klanja. Bolgari so morali svoje pozicije zapustiti. Mrtvih in ranjenih je na obeh straneh veliko. Bolgari so bežali, pri čemer jim je srbska artilerija prizadela silne izgube. Bojna črta je bila 70 km dolga. Na obeh straneh si je stalo na vsaki strani do 100.000 mož nasproti.

Razoroženje bolgarske posadke v Solunu.

V Solunu se nahajajoči bolgarski vojaki niso hoteli prostovoljno izročiti orožja, vsled česar so jih Grki nasiloma razorožili. Prišlo je do zelo krvavih bojev. Število mrtvih in ranjenih je še neznano.

„Agence d' Athenes“ objavlja o razorožitvi bolgarske posadke v Solunu: Ker Bolgari po stavljenem jim dveurnem roku mesta niso zapustili, je grška armada napadla iz bližine hiše, kjer so bili Bolgari nastanjeni. Po slabem odporu so Bolgari posamezne hiše predali. Silnejše so se bolgarske čete ustavljale poleg hiše, kjer je bil nastanjen grški generalni štab. Cerkev sv. Sofije se je zasedla, ne da bi jo bili poškovali. V vojašnicah so se pa Bolgari upirali, osobito v tisti, ki leži blizu cerkve sv. Demetrija. Mesto je zopet popolnoma mirno, Grki nimajo ranjencev.

Poročilo grškega generalnega štaba se glasi: Danes zjutraj so Bolgari v Solunu, ki so se držali v hišah pri cerkvi sv. Demetrija, po hudem odporu izročili orožje. Naša pehota, ojačena po artileriji, je Bolgare obkolila. Bolgari so se borili do 5. zjutraj in so prenehali boj, ko so Grki pričeli s topovi streljati. Kakih 500 bolgarskih vojakov je razvilo belo zastavo. Vjeti bolgarski vojaki, 1208 mož, so se razorožili in prepeljali v notranjo deželo. V mestu je mirno.

jem, dozdeval se ti je še krepkejši in noseč glavo pokonci, se je razlikoval od drugih na prvi pogled. Bilo je očitno, da ni privajen na vztrajno težko delo: to so najavljali prožni koraki in raven hrbet, nad katerim je lepa glava, ki jo je nosil ponosno pokonci, kazala samozavest in trdni značaj.

„Bog, kako je zrastel ta Martin,“ so si šepetale ženske, prijazno ogledujoče ponosnega mladeniča. „Grajskim pač ne sme biti žal, da so ga, siroteka, sprejeli in ga preskrbeli. Takšnega zeta ne bi našli, ko bi ga tudi iskali s svečo v roki. Škoda, da je v primeri ž njimi tako reven!...“

„Kaj, saj Grajska na to niti ne gleda. Lepo premoženje, ki pa se razdeli samo na dvoje in preden fant doraste, bo Marka kakor bi bila sama. Martin je delavec, da mu ga ni para, pa tudi ‚kšeft‘ mu gre izpod rok. Pozimi je bil nekje na Laškem ter je prinesel lepe denarce domov.“

„Pa tudi doto ima — ni zapravlil od nje niti groša, dà — še zaslužek si je prihranil. Pred nedavnim je bil pri sodnji — in vrnil se je s tremi stotaki, ki jih je tam vzdignil. To je že kakor za svatbo, da ne bi prišel s praznimi rokami v hišo...“

„Da, kdo bi bil to rekel, ko je še pasel ali služil za hlapca pri pokojnem Grajskem? Večjega nepotrebnega v vasi ni bilo in evo, kakšen odličen človek

Pred vojno.

Kakor vse kaže, bo topot posegla v spor dejansko tudi Romunija, zakaj kralj Karol je odredil že splošno mobilizacijo. Romunska vlada je nujno vprašala v Sofiji, Belgradu in Atenah, je-li sedanje stanje smatrati za vojsko. Bolgarija je odgovorila dvomljivo, Srbija in Grška sta pa izjavili, da je vojska faktično že izbruhnila. Romunska armada se nahaja v popolnem vojnem stanju. Zbori, ki imajo prekoračiti mejo, so že določeni. Za sedaj zasede Romunija le sporno ozemlje. Dva zbora se nahajata v Dobrudži, eden pa je koncentriran okoli Krajove.

Iz Belgrada se poroča, da je formalna napoved vojske neposredno pred durmi. Bolgarija je podala noto, da spopadov ni kriva, da je dala povelje vse operacije ustaviti in da od Srbije isto pričakuje. Enaka nota se je izročila danes Grški. Srbska vlada pa je avtentično informirana, da je to zgolj bolgarski zavlačevalni manever, in operacij, ki so jih Bolgari izzvali, ne ustavi. Kralj odpotuje s Pašičem v Skoplje. Vojni manifest je v državni tiskarni že dotiskan in se najbrže že danes v uradnem listu objavi. — Prav tak manifest je pripravila tudi že Bolgarska.

Najnovejše poročilo iz Sofije pa javlja, da je že nastopilo oficialno vojno stanje.

Vrše se nadalje boji med Bolgari in Srbi pri Velešu, pri Retki Bukvi, pri Krivi Palanki in tudi med Bolgari in Grki pri Langazi.

Rusko črnomoško brodovje odplulo proti bolgarski obali.

Rusko črnomoško brodovje je včeraj popoldne pod poveljstvom kontreadmirala Eberharda v dveh divizijah odplulo proti bolgarski obali.

je postal! Sedaj pa se kar vsede v premoženje ondi, kjer je bil svoje dni samo po milosti.“

„Ha, svet je šola. Vojaščina pa nad vse drugo.“ Žanjci so obstali pred grajsko hišo, ki je stala pod gričem. Košato stoječe poslopje in močne, rdeče po-barvane duri z dvericami so kazale na prvi pogled gospodarjevo premožnost. Bila je to hiša ena izmed najstarejših v vasi, solidno, starosvetno postavljena, ugodna in obširna; takoj za dvoriščem je bil sadnik, ki je segal do polja in spodaj pod hišo drugi sadnik, kjer bi imeli sčasoma postaviti za enega izmed dedičev novo hišo. Tega poslopja ni stavil sedanji gospodar, niti imenovalo se ni po njem, čez dve leti, po smrti prvega gospodarja, se je novi gospodar Leščin priženil sem iz sosedne vasi in ljudje skoro niso poznali njegovega imena — torej so jih klicali za „Grajske“ kot poprej.

Med radostnim ukanjem fantov so žanjci obstali pred durmi in zapeli navadni pozdrav:

„Gospod naš, gospod naš,
likof nam daj;
daj ga iz ljubavi,
ker je delo pri kraj!“

Dverice v vratih so se odprle in skoz nje je stopil gospodar z gospodinjo. Prvi je bil človek nizke rasti,

Dogodki na Balkanu.

Ruski car kot razsodnik v stiskah.

Ruska diplomacija si je s sprejemom razsodnika med Srbi in Bolgari nakopala zelo nevhvaležno nalogo. Dne 8. junija je, kakor smo že poročali, ruski car poslal iz Moskve kraljema Ferdinandu in Petru znano brzojavko, v kateri ju pozivlja, da prepustita razrešitev medsebojnega spora brezpogojno njemu. Oba kralja sta sicer sprejela rusko razsodišče, toda ne brezpogojno. Bolgari so namreč stavili čisto gotove pogoje, med drugimi tudi pogoj, da sme Rusija le porazdeliti takozvano sporno ozemlje, dočim morajo srbske čete po pogodbi nesporno macedonsko ozemlje zapustiti. Srbi pa so svoje pogoje prikrivali s tem, da se z razsodbo ne sme kršiti vitalnih srbskih interesov. Razentega je bila tudi ruska želja, da sporne stranke pred izrekom razsodbe svoje čete razorožijo, zelo otežkočena. Bolgari hočejo namreč šele tedaj dati orožje iz rok, če Srbi poprej pripoznajo pogodbo, ki se je sklenila pred izbruhom vojne s Turčijo med obema državama. K vsem tem zapletljajem pa pride še to, da so Bolgari od Rusije zahtevali, da ta v teku osmih dni razsodi, kateri želji seveda Rusija ni ugodila, marveč izjavila, da mora pod takimi pogoji odklanjati vsako razsodbo.

Boji med srbskimi in bolgarskimi četami.

Situacija se je še vsled tega poostrila, da je prišlo v zadnjih dneh do hudih spopadov med srbskimi in bolgarskimi četami. Zlasti resni so bili spopadi ob Zletovski reki, katerih se je baje udeležilo 12.000 Bol-

garov in 15.000 Srbov in pri katerih so sodelovali tudi topovi in brzostrelne puške. Skupne izgube znašajo po došlih poročilih 500 mrtvecev in ranjencev. Belgrajski listi so prinašali o teh spopadih poročila pod naslovom: Začetek vojne.

Tajna seja skupščine.

Kljub tem spopadom je obvladovalo v Evropi mnenje, da se spor mirnim potom razreši. Zaznalo se je, da je ministrski predsednik Pašič, glavni osnovelec balkanske zveze, za mir pod vsakim pogojem in da je to svoje stališče tudi zastopal v tajni seji skupščine, ki se vršila predpretekli četrtek. Posrečilo se mu je baje tudi, pridobiti si za svoje stališče v skupščini večino in že je bilo gotovo, da poda Pašič tudi v javni seji izjave, ki bi imele miren značaj, ko se kar naenkrat ves položaj spreobrne, ker je

Romunija nepričakovano posegla vmes.

Romunska vlada je namreč koncem tedna naznanila Bolgariji, da bo posegla v spor v slučaju, da Bolgarija napade svoje prejšnje zaveznike. Romunija seveda s tem ni hotela priti Srbom ali Grkom na pomoč, temveč le zabraniti, da bi Bolgarija po slučajni zmagonosni vojni svoje dosedaj pridobljeno ozemlje še počevala in ravnotežje na Balkanu Romuniji v kvar motila. Splošno je mnenje, da je Rusija nagovarjala Romunsko k tej akciji, da bi Bolgarijo preplašila in prisilila, da postane popustljivejša napram Srbom.

(Glej poročila na 1. in 2. strani.)

okrogel, debel mož, še mlad, toda z izrazom zaspčnosti na rejenem licu. Gibal se je lenobno, kakor bi mu vsako gibanje povzročalo težavo, toda smehljal se je s smehom sitedga, mirnega človeka. Njegova žena je bila v primeri z njim pravo nasprotje: visoke rasti, vitke postave, gibajoča se spretno, kar jo je delalo še mlado. Njeno zmerno, okroglo lice, oživiljeno z zanimivimi črnimi očmi, tudi ni kazalo skoro štiridesetletno žensko, ki je imela hčer za možiteva.

Oblačila se je snažno; zlasti ji je ugajala obleka svetle barve in vedno se je smehljala kakor njen mož s smehom, kateri kakor bi dejal: „Glejte, kako se mi godi dobro. Kdo mi je enak in kdo me ne zavida?“ In res, ko bi bil mogel kdo pogledati v njeno dušo, ko je, oprši se ob bok, obstala pred vratmi ter pozdravljala delavce, med njimi svojega bodočega zeta, najzalgšega mladeniča v vasi, gotovo bi bil v njej čital zmagovitost žene, ponos matere, ponos osebe, ki je navajena, da jo smatrajo za prvo med njej enakimi. Sicer pa ta zavest vzvišenosti ni redka med ljudmi; tako se ponašajo osebe, ki so naenkrat obogatele, ali pa si vzdržujejo bogastvo z lastno čuječnostjo in delom.

„Ta grajska vrata
so lepo pobarvana,
kak' pojdem skozi,
ker so vsa prižasta?“

so zapeli žanjci in končno je Martin, obstavši pred gospodarjem, izrekel preprosto voščilo: „Prinašam vama ta venec v znamenje, da smo božje darove srečno

spravili in vama želim, da bi jih zdrava uživala. Sprejmite iz ljubavi to cvetje in klasje.“

Martin je sklonil glavo ter si snel venec. Gospodinja je pristopila ter segla po njem, toda on, kakor da tega ne bi zapazil, ga je podal gospodarju. Lice ponosne žene je pri tem zardelo, toda to ni bila jeza, marveč rajše pokorno osramočenje, ki je vzplapolalo v njenih črnih, živih očeh. Že zopet se smehljač, je vabila žanjce v sobo — med tem pa je priletel iz dvorišča skozi vrata curek vode. Martin se je previdno umaknil na stran — začulo se je vriskanje oblite družine in smeh gledalcev. Skozi duri je pokukala rdečelična deklica in videča Martina suhega, je postala nejevoljna. Običajno je namreč, da oblijejo z vodo onega, ki prinese venec, ko ga ta ima še na glavi; ona je nalašč počakala, da bi si bil mislil, da oblivanje sploh izostane in — evo, ostal je suh. Vsi so se ji smejali.

„Kako si spretna!“ se ji je nasmejal Martin ter jo pri tem pocuknil za rokav, ki se je spretno šopiril na njeni okrogli roki, „uprav kakor škilav kovač; na nakovalo meri, po strani pa udari.“

„Ona ti je le prizanesla, Martin,“ se je oglašila mati, kateri je mrzelo to hčerkino ravnanje. Glas ji je zvenel mirno, toda iz mehkote, s kakršno je izpregovorila, se je dalo razbrati cikanje na nežno razmerje, ki je vladalo med njo in hčerko.

„Samo nam bi tega ne bilo treba vedeti,“ se oglasi najstarejši izmed žanjcev, Mikulčik, otepajoč s klobukom po plotu. Bil je tako velik, da se je voda, vlita nanj, skrila za njegovo streho. (Dalje prihodnjič.)

Iz seje deželnega odbora kranjskega z dne 28. junija 1913.

Na prošnjo topilnice v Litiji se pošljejo vloge na železniško in trgovsko ministrstvo ter na glavno ravnateljstvo južne železnice glede znižanja blagovnih tarifov.

Centralni komisiji za ohranitev spomenikov se poroča, da se bo sezidal pri Sv. Janezu v Bohinju betonski most, maskiran s kamnom, da ohrani starinsko lice. Lesene ograje se pa ne napravi.

Za cesto Lipoglav-Sostro se dovoli 33 % deželni prispevek do zenska 3000 K.

Za plemenske živali (bike, mrjasce) izdata dežela in država za Kranjsko skupaj vsaj 100.000 K letno. Poleg tega vzdržuje dežela še na Robežu pristavo za bike, ki jo stane letno nad 10.000 K. Sklene se akvirirati primerne gospodarskega veččaka za nadzorstvo vzreje in vporabe teh živali pri posameznih posestnikih.

Dne 8. julija 1913 ob 9. zjutraj sklicana je pri deželnem odboru seja za dogovor med revirnim odborom in lastnikoma ribnjakov v Begunjah in v Želimljah glede pridobitve deželne in državne podpore za gojenje rib.

Za perutninski odsek pri Kmetijski družbi se dovoli podpora v znesku po 500 K.

V občinah Kleče-Stari breg na Kočevskem se določijo dodatna trasiranja ceste.

Sklene se razpisati dela oziroma dobave za zgradbo centralne elektrarna v Završnici in sicer za železni

tlačni cevovod, 2 turbini po 1500 HP, 2 električna generatorja in stikalne naprave — proračunska svota 375.000 K. Deloma se tvrdke povabijo k ofertom, deloma se iste javno pozovejo.

Zgradbo dveh mostičev v Kresnicah se odda najnižjima ponudnikoma Konjarju in Gorencu za pavšalno svoto 4200 K.

Za uravnavo Glinščice dovoli se 30 % deželni prispevek, brez ozira na državno podporo. Prosi se pa državo, naj ona prispeva vsaj s 50 %, ostalo pa naj plačujejo interesentje.

Gospodarski zvezi se dovoli podpora 10.000 K; zeljarni v Šmartnem 100 K, Zadrugi zvezi 3000 K.

Glede uniform uradnikov prisilne delavnice se povpraša c. kr. deželna vlada za mnenje.

Društvu za promet tujcev se izplača 3000 K.

Zavaruje se dežela za morebitne škode, povzročene po bikih na Robežu.

Pritožbi občine Moste proti sklepu občinskega sveta ljubljanskega glede naprave kanala na Martinovi cesti radi tam stoječe tovarne za lep se ugotovi in se mestni občini ljubljanski naloži da ima napraviti kanalizacijo do tja, do koder je v to zavezana po stavbnem redu. Tovarna za lep ima pa napraviti kanal od tovarne do cestnega kanala, do koder ga je mestna občina ljubljanska po stavbnem redu zavezana zgraditi. Vpraša se mestno občino, do kje namerava zgraditi cestni kanal.

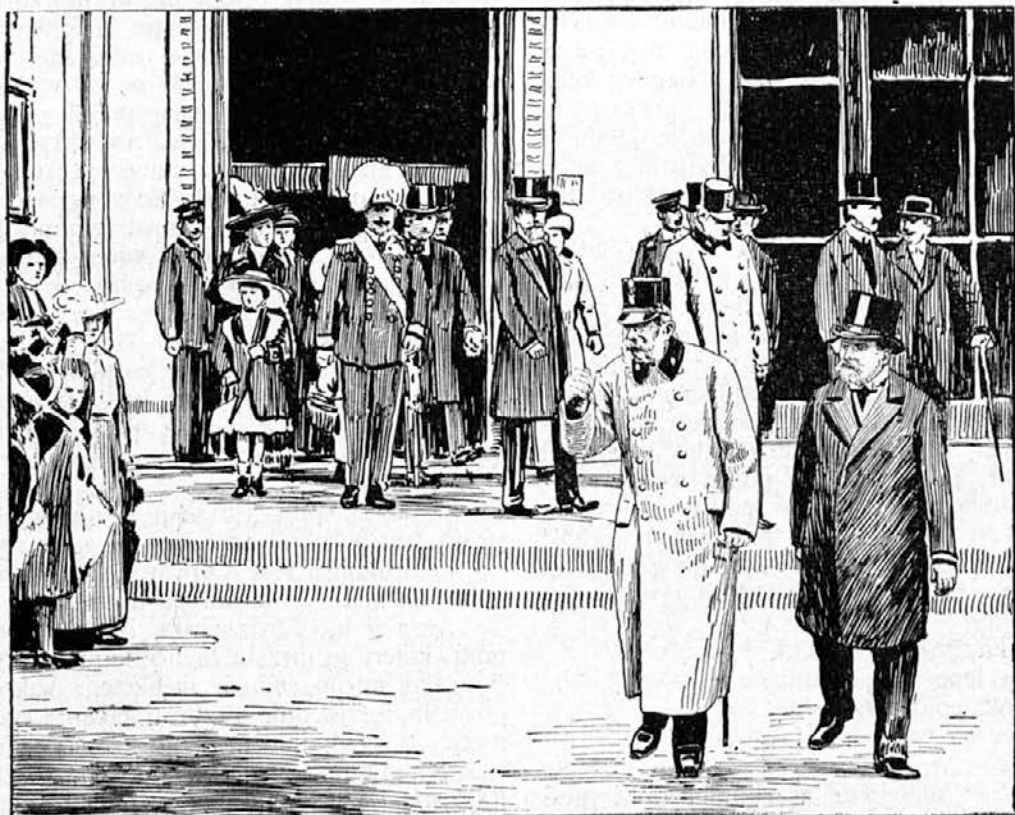
Zupanu senožeškemu se izreče graja radi postopanja pri razdelitvi podpor iz Fabjančičevega legata.

Določijo se komisijonalni ogledi glede mosta v Otočicah in nekega pota v Straži.

Naš cesar obiskal Jadransko razstavo.

Dne 26. p. m. je cesar Franc Jožef popolnoma nepričakovano obiskal Jadransko razstavo na Dunaju,

kjer so ga sprejeli predsednik dr. pl. Derschatta in drugi dostojanstveniki. Vladar je najprej obiskal oddelek za vojno mornarico, nato se je podal v prirodnoznanstveni oddelek ter si dalje časa ogledaval z veliko

Naš cesar Franc Jožef I. v Jadranski razstavi na Dunaju.

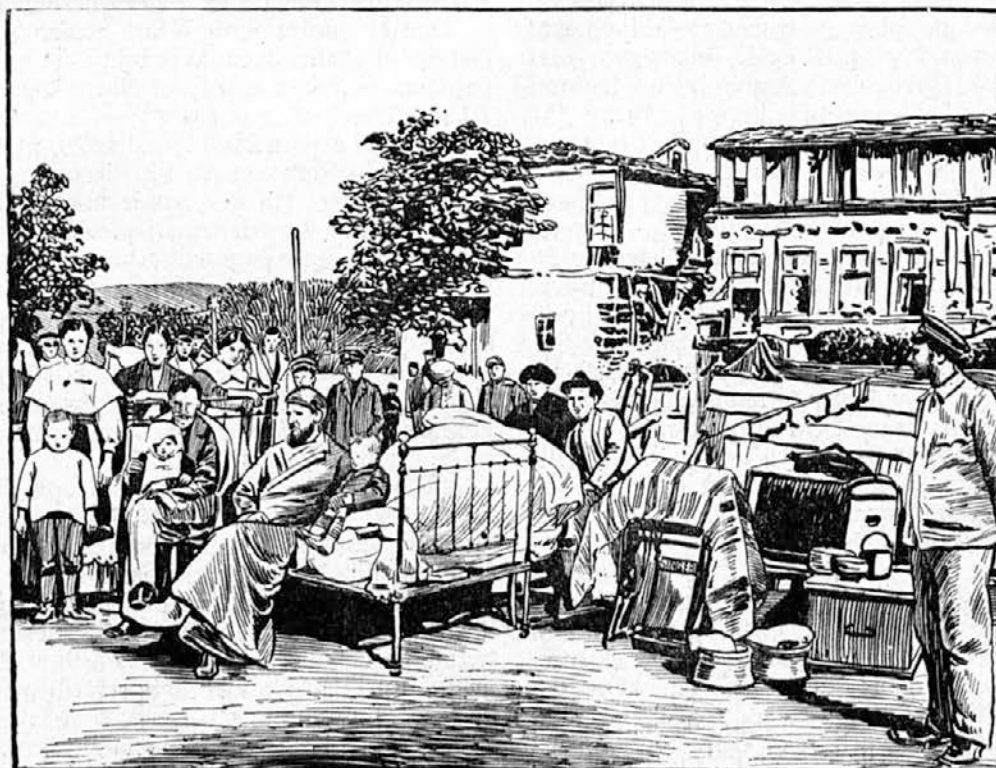
vnemo akvarij. Nato je prekoral zgodovinski oddelek. Ogledal si je tudi razstavo slik dalmatinskih umetnikov in se prav pohvalno izrazil o njih. V rundi je pozdravilo na stotine nežnih otrok s slavklici našega cesarja, ki je bil prav čvrst, vesel in dobre volje. Po enournem obisku je zapustil cesar, ogledavši si vse zanimivosti in podrobnosti razstave, med slavklici zbrane množice razstavo.

Obisk predsednika Poincaréja na Angleškem.

Predsednik francoske republike, ki je posetil angleškega kralja Jurija v Londonu, je bil tam prav prijazno sprejet, dokaz, da vlada med obema zveznikoma še vedno prijateljstvo. Angleški vladar se je podal v sijajnem spremstvu, v katerem so bili mini-

K obisku francoskega predsednika v Londonu. Predsednik Poincaré in kralj Juri med vožnjo od Viktorija-kolodvora h gradu.

Katastrofalni potresi v Bolgariji. Množica brez strehe v starem carskem mestu Tirnovu.

strski predsednik Asquith, državni tajnik Grey, vojvode, princi in drugi dostojanstveniki, na Viktoriakolodvor, da sprejmejo velikega gosta. Predsednika je spremljal minister Pichon, ki ga je kralj Juri tudi presrečno pozdravil. Ob prihodu je zaigrala godba francosko himno. Na kolodvoru je bila tudi častna straža. Kralj Juri in Poincare sta se odpeljala, burno pozdravljena od občinstva, v St. James-palačo, kjer se je predsednik nastanil. Zvečer je bil v Buckingham-palači banket, na katerem se je v presrečnih napitnicah naglašalo posebno prijateljstvo, ki veže obe državi in oba naroda. Angleško časopisje je ob obisku poudarjalo potrebo mirnih odnošajev med Nemčijo in Francosko, kar pa Francozov ni prav razveselilo.

Potres v Bolgariji.

Dva izvanredno močna potresna sunka so imeli nedavno tega v Bolgariji, ki sta povzročila velikansko škodo, ki znaša nad šest milijonov kron. Najhuje je bilo od potresa prizadeto staro mesto Tirnovo kakor tudi kraji Varna, Gornja Orhovica in Leskovec. Dasi ravno so se pogreznili v najhuje prizadetih okrajih poslopja, vendar k sreči ni zahteval potres človeških žrtev, le nekaj oseb je bilo poškodovanih. Prebivalstvo, ki je bilo vsled bobnenja vse prestrašeno, je prebivalo dan in noč v šotorih, ki so jih le za silo hitro postavili. Potres se je čutil 300 kilometrov na okoli. Tudi na južnem Ogrskem in v Solunu so ga čutili.

Tedenske novice.

(Imenovanja krajnih šolskih nadzornikov v področju c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju.) C. kr. okrajni šolski svet v Kranju je v svoji seji 25. p. m. imenoval sledeče gg. za krajne šolske nadzornike: Škofja Loka: Matija Mrak, dekan v Stari Loki. Bukovica: Jožef Bernik, posestnik. Bukovčica: Anton Jelenc, trgovec. Duplje: Jožef Štular, posestnik. Besnica: Franc Pokorn, župnik. Senčur: Janko Šiška, župnik. Preddvor: Jožef Arh, posestnik. Šentjošt: Janez Eržen, posestnik. Kranj: dr. Edvard Šavnik. Kovor: Jurij Rozman, župnik. Križ: Janez Zabukovec, župnik. Mavčiče: dr. Jožef Marinko, župnik. Leskovca: Peter Jelovčan, posestnik. Naklo: Peter Jarc, posestnik. Olševk: Matej Barle, posestnik. Stara Oselica: Valentin Fröhlich, posestnik. Podblica: Janez Kepec, župnik v Selcih. Poljane: Gregor Kermelj, posestnik. Primskovo: Valentin Aljančič, župnik v p. Predoslje: Ignac Zupanc, župnik. Trata: Franc Demšar, posestnik. Trbija: Ivan Gladek, posestnik. Šenturska gora: Jožef Grilc. Zalilog: Franc Kralj, župnik v p. Sorca: Jurij Karlin, župnik. Cerklje: Franc Dolinar, župnik. Podbrezje: Ivan Markelj, posestnik.

(Gojenci za podčastniško službo privojni mornarici.) V šolo za podčastnike vojne mornarice v Šibeniku se bodo sprejemali nad 14 let stari zdravi in krepki dečki, dokler bo kaj prostora. Vendar pa je dobro, da prosijo oni, ki so dovršili najmanj ljudsko šolo, za vsprejem že tekom meseca julija, ker je uspeh tako bolj siguran. Oni dečki, ki imajo veselje do pomorstva, postanejo potom te šole v primerno zelo kratkem času podčastniki viš-

jih šarž in porabni za vsako službo pomorske stroke. Pripomniti je treba, da je s službo v zvezi pravica do pokojnine. Gojence vzgajajo na posebnih šolskih ladjah, kjer jih oskrbujejo popolnoma brezplačno, to je za obleko, stanovanje in hrano skrbi erar.

(25 let oskrbnik.) Gosp. Mihael Tavčar na Bledu je obhajal 1. julija 25 letnico, kar je oskrbnik v službi kneza Ernsta Windischgrätza na Bledu.

(Nova odkritja o Redlovem vohunstvu.) Ko so Redlovo stanovanje v Pragi še enkrat preiskali, so našli zelo skrbno vodeni Redlov dnevnik, v katerem je imel vse svoje vohunske kupčije zabeležene. V tem dnevniku je kopiral vse prodane načrte, zabeležene je imel podrobne proračune o raznih vojaških napravah, številke o posameznih vojaških oddelkih v Galiciji, število vlakov vseh železniških prog, ki vodijo v Galicijo, začasne oskrbovalne postaje, kraje in točke, kjer so se pričakovali največji vojaški spopadi. Dasi se je Redl čutil popolnoma varnega, so le našli v predalu, kjer je hranil najvažnejše svoje spise, ovoj z napisom „Strichnin 1902“. Iz tega se sklepa, da je vohunil Redl od leta 1902 in da si je za vsak slučaj strup preskrbel. Preiskava se bo vodila tudi v Lvovu, ker je dognano, da je imel v Lvovu Redl pomočnike.

(Nesreča pri streljanju.) V Logu pri Litiji je hotel povodom nekega godovanja streljati s topičem 15letni posestnikov sin Franc Kokalc. Bil je tako nepreviden in je zažgal en topič z vžgalico. Pri tem je dobil zelo nevarne poškodbe na glavi in po rokah in težko, da bo okreval.

(Neprevidno ravnanje z orožjem.) 14letni posestnikov sin iz Potoka pri Kamniku je ravnal tako neprevidno s flobert-pištolo, da se mu je izprožila, pri čemer je bil dečko tako ranjen, da so ga morali odpeljati v deželno bolnišnico.

(Toča) je potolkla pretečeno soboto poljske pridelke v Voklem in v Vogljah na Gorenjskem. Posebno so prizadeta žita, katera oškodovani kar kosé. — Dne 21. junija okrog 6. ure zvečer se je vsula nad Griblje in okolico toča, ki je bila tako gosta, da je popolnoma uničila vse poljsko žito. Škoda znaša okrog 20.000 kron.

(Strela je užgala) dne 25. p. m. posestniku Učmanu na Robovem pri St. Petru pri Novem mestu vezani kozolec. Na kozolcu je bilo do 12 voz sena, pod kozolcem vozovi. Ogenj je uničil vse. Pred sedmimi leti so bila pogorela temu gospodarju vsa gospodarska poslopja. — V Ojstrem pri Trbovljah je strela zažgala hlev in mlatilnico hrastniške premogokopne družbe. Spravljeno seno in slama sta se bliskoma vnela. Nastal je velik požar, ki sta ga brambi iz Trbovelj in Hrastnika šele po dveurnem napornem gašenju udušili. Škode je požar napravil 1500 K, kar pa je z zavarovalnino krito.

(Tatovi v Šmartnem pod Šmarno goro.) V noči od 23. na 24. junija so neljubi gosti vlomili v prodajalno „Drmastja“ in v Gameljnah na štirih krajih. V Srednjih Gameljnah se je prebudila prodajalka Kos in klicala na pomoč. Sosedje so prihiteli in padali so streli na obeh straneh. To je moralo razhuditi vlomilce, da so se znosili v Zgornjih Gameljnah pri „Jeku“, kjer so uprizorili pravcati naskok na hišo s puškami in revolverji. K sreči niso nobenega zadeli. Orožniki so pregnali bando iz naših krajev s pogonom. Sodi se, da so bili cigani, pomnoženi s postopači.

(Podpore za družine bosansko-hercegovinskih, pod orožje pozvanih rezervistov.) V slučaju dokazane in resnične potrebe, so se družinam pod orožje, ali pa k vojaškemu službovanju poklicanih avstro-ogrskih rezervistov dovoljevala redne podpore. Doslje pa so bile od teh podpor izvzete družine pod orožje pozvanih bosansko-hercegovinskih pripadnikov. Z ozirom na to je državni finančni minister izdal pravkar odredbo, da se bodo take podpore poslej dovoljevale tudi resnično potrebnim družinam bosansko-hercegovinskih pripadnikov-rezervistov, in sicer od časa vpoklicanja v aktivno vojaško službovanje ter pod enakimi pogoji.

(Nesreča.) V Savi pri Litiji se je ubila pretekli teden vdova Marjeta Vozel iz Ponovič. Božjast jo je vrgla po stopnicah tako, da je za poškodbami umrla.

(Najdeni mrtvec.) Dne 26. junija so našli v „Straži“, to je ob cesti, ki vodi od Čeruškega mostu na Gameljne, mrtvega berača, starega krog 60 let. Pri sebi nima prav nobene stvarice, zato ga ni mogoče spoznati.

(Otrok umrl vsled opeklin.) Dne 25. junija okrog dveh popoldne je položila posestnikova žena Ivana Furlan iz Podrage svojega dve leti starega sinčka v zibelko in je šla na polje. Ko je prišla čez pol ure nazaj, je našla otroka v goreči zibki že mrtvega. Otrok se je najbrže igral z vžigalicami, vsled česar je nastala nesreča. — Dne 26. p. m. se je igral dveipolletni posestnikov sin Peter Rozman iz Smlednika pri Kranju doma v kuhinji. Pri tem je padel v škač vrele vode. Rozman je zadobil pri tem znatne opekline po spodnjem životu.

(Ogenj.) Predpretekli petek sta se igrala 5letni posestnikov sin Gregor Mlinar in njegov mlajši brat Lovro v Iderščku v občini Dol pri Idriji z vžigalicami in sta zažgala kozolec svojega očeta. Kozolec je z vso krmo vred pogorel. Pogorelo je tudi več voz, sani in drugo gospodarsko orodje. Škoda znaša 4200 K, zavarovalnina pa samo 400 K.

(Nasilen sin.) Te dni je orožništvo aretiralo v Zgornji Planini dninarja Antona Zadnika in ga izročilo okrajnemu sodišču v Logatec, ker je svojo mater, 74letno starko, v prepiru sunil s tako silo, da je zadobila pri padcu več poškodb.

(Tatvina v Kamniku.) Neznani tat se vtihotapil v hišo odvetnika gosp. dr. Kravta v Kamniku in je iz spalne sobe odnesel denarnico, v kateri je bilo 34 K, uro in več drugih stvari.

(Splaseni konji.) Predpreteklo sredo zvečer je prišel hlapec iz Šentpeterske grajščine pri Stražišču pri Kranju s parom konj k Savi po perilo. Ko so hoteli perilo naložiti, se splasita konja in zdirjata s praznim vozom proti čuvajnici ob državni cesti na Gašteju. Med tem sta zadela v obcestni odrič in zlomila kolo, a to ju še ni ustavilo, marveč sta dirjala naprej proti čuvajnici, kjer so bile rampe ravno zaprte radi prihajajočega vlaka. Konja sta preskočila rampo, katera se je zlomila in vsled sunka je enega konja treščilo na tla ravno na železniškem tiru, drugi je pa mirno zraven obstal. V tem trenutku je ravno prihajal osebni vlak iz Ljubljane, čuvaj, ki je opazil nezgodo, je še pravočasno ustavil vlak in preprečil, da se ni zgodila še večja nesreča. Konj je lahko poškodovan, voz je pa popolnoma razbit.

Razne stvari po svetu.

(Neurje v okolici Sarajeva.) V okolici Sarajeva je divjalo neurje, ki ni nič manjše od onega, ki je razsajalo pretekli mesec. Škoda, ki jo je napravilo neurje, je zelo velika. Voda je uničila več nasipov in jih odnesla proč skoro poldrug kilometer od prvotnega kraja. Neki vlak, na katerem so bili vojaki rezervisti, ki so se vračali domov, se je moral vsled narasle vode ustaviti. Vojaki so morali iti peš dvanajst kilometrov, da so prišli do drugega vlaka, ki jih je odpeljal domov. Tovarna za sladkor v Usori je zelo poškodovana. Tudi več mostov je voda podrla.

(Tragična posledica „Titanicove“ katastrofe.) S parnikom „Titanic“ se je peljala tudi mlada omožena Francozinja Brenys iz Bethune. Po katastrofi „Titanica“ je našel njen mož ime svoje žene na listu onih popotnikov, ki so se potopili. Zaloval je za svojo ženo in se je preselil v Pariz, da bi lažje pozabil žalostno izgubo. V Parizu pa se je zaljubil v neko mlado dekle, vzel jo je k sebi in se naselil z njo v nekem malem kraju nedaleč od Pariza. — Živela sta več mesecev zelo udobno in zadovoljno. Pred par dnevi pa je Brenys zvedel, da njegova žena ni mrtva, da se je rešila in da ga neumorno išče po celi Franciji. Ko je mož to zvedel, se je tako prestrašil, da je sklenil sporazumno s svojo ljubico, da izvršita samomor. In res je že drugi dan Brenys svojo ljubico ustrelil štirikrat. Dekle je obležalo mrtvo. Nato je ustrelil nase dvakrat. Zadel se je obakrat, toda poškodb ni lahki. Nato pa se je hotel obesiti na svoje naravnice. Toda v tem trenutku so vdrli v stanovanje sosedi in so nesrečnega moža rešili. Odpeljali so ga v Pariz v bolnišnico, kjer ga je našla njegova žena, ki je ostala takoj pri njem in mu marljivo streže. Cela stvar pride pred pariško poroto.

(Velika vročina v Severni Ameriki.) Po poročilih, ki prihajajo iz Newyorka, vlada v zahodnih krajih Združenih držav severoameriških grozna vročina, ki je zahtevala že mnogo žrtev. Ljudstvo je vsled te velike vročine prisiljeno, da prenočuje pod milim nebom. Dne 27. p. m. je umrlo v Chikagi šest oseb vsled vročine in v Clevelandu petnajst.

(Velik požar na Južnem Tirolskem.) Minule dni je izbruhnil v kraju Pincolo na Južnem Tirolskem velik požar, ki je vpepelil sto hiš. Skupna škoda znaša milijon kron. Župan grof Toggenburg je daroval pogorelcem 1000 K.

(Strašna nesreča v čistilnici olja.) V čistilnici olja pri Sv. Andreju pri Trstu je našel v četrtjek zjutraj delavec Knez tovariša Kreševiča mrtvega v mlaki vroče neizčiščene tvarine. Kreševič je moral ponoči za par trenutkov odpreti petelina pri neki cevi, da bi se nacedilo nekaj tvarine v kad. Kreševič pa je med tem najbrže posilil spanec, a ko se je zbudil, je videl, da lije tekočina čez kad in da je je tudi po tleh že polno. Skočiti je mislil nemara k petelinu, da bi ga zavrl, a pri tem mu je izpodrknilo, da je udaril z glavo po železnem stojalu in si natri lobanjo. Nato pa je ali mrtev ali pa še malo živ omahnil in padel na tla, kjer ga je žareča tekočina ožgala in osmodila, da ga ni bilo poznati. — Kreševič je zapustil vdovo in šest otrok.

(Obupen čin matere.) Na Reki je živela 28 let stara vdova Marija Varga z Ogrskega s svojim petletnim sinčkom že par mesecev v hudi bedi. V sredo pa je videla, da nima zase in za otroka niti

grizljaja več. Zato je sklenila končati. V steno svojega bornega stanovanja je zabila dva žeblja in pripravila je tudi dve zanki. V eno je vtaknila glavico svojega otroka, v drugo je pa zlezla sama. Tako sta na mah zavisela oba obešenca. Šele čez kake tri ure je prišla trkat sosedu, a ker je bilo vse tiho, so ljudje vlomili k Vargovi. Tam so osupnjeni došleci našli mater mrtvo, deček pa je v zanki, ki se ni bila dobro zadržala, še malo dihal. Njega so rešili.

(Grozna poštna pošiljatev.) Pred nekaj dnevi je bila na budimpeški pošti oddana pošiljatev, v kateri se je nahajalo po navedbi pecivo in sir. Ker pa se ni moglo najti naslovljenca kakor tudi ne odpošiljatelja, je ostal zaboj na pošti. Čez nekaj dni pa se je začel od zaboja razširjati grozen smrad. Odprli so zaboj in so našli v njem opečeno truplo kakih osem dni starega novorojenčka. Policija sicer skrbno preiskuje zadevo, vendar je malo upanja, da zasledi odpošiljatelja.

(Smrt na železniškem tiru.) Iz Beljaka poročajo, da je povozil tovorni vlak nedaleč od železniškega mostu na turski progi železniškega delavca Štefana Taška. Tašku je odtrgal stroj glavo in desno roko. Tašek je nesrečo zakrivil sam. Igral je z nekim tovarišem na progi in preslišal, zaverovan v igro, vlak, ki ga je prehitel. Mož zapušča vdovo in štiri nepreskrbljene otroke.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Kako kažejo sedaj naši vinogradi?

Da zamore ugodno vreme pri trti delati prave čudeže, smo zlasti letos videli.

Nihče bi ne bil mislil po katastrofalnem mrazu meseca aprila, da si bo trta ne le glede poganjkov, temveč tudi glede grozdnega zarodka tako opomogla, kakor se je v resnici zgodilo.

Tem manj bi se bilo moglo to po slabih izkušnjah, ki smo jih napravili leta 1912., naprej videti.

Da niso bili v letošnjem letu mrzovi meseca aprila milejši nego v lanskem letu sledi že iz tega, da so naše najboljše vinske lege najbolj ozeble, dočim so se bile lanskega leta večinoma ali popolnoma ohranile.

Zato kažejo letos ravno tiste lege najslabše, ki so v preteklem letu najbolje kazale, to so visoke, proste solnčnate lege. Tu je bila trta ob mrazu najlepše pognala in vrhutega so bile te lege najhujše izpostavljene viharji in snežnemu vremenu v noči od 13. na 14. april. V teh legah je gotovo največ oces že v tej usodepolni noči obumrlo od mraza, dasi je bil mraz v noči od 15. na 16. april (— 5½ stopinj Celzija) najhujši. V globokih, bolj zavetnih legah kažejo vinogradi dokaj lepše kakor v visokih.

Škoda po mrazu je torej letos proti lanskemu letu ravno nasprotna, in to je za gospodarski položaj vinogradnikov gotovo ugodneje, kakor če bi bile zopet iste lege več trpele nego v lanskem letu. Škoda se s tem bolj izjednači.

A tudi drugim ugodnim okoliščinam se imamo zahvaliti, da kaže letos trta splošno lepše kakor lanskega leta.

Dočim ni imela trta v preteklem letu skoraj skoz en mesec nobene prave gonilne moči, je letos toplo in

lepo vreme koncem aprila in začetkom maja povzročilo, da so že osem dni po mrazu ne le ohranjena glavna očesa, marveč tudi stranska očesa jela poganjati, tako da so letos očesa po mrazu neprimerno enakomerneje pognala kakor lanskega leta.

Nadaljnja ugodna okoliščina je bila ta, da se je letos več stranskih oces ohranilo kot v preteklem letu, zlasti pa, da so bila letos stranska očesa dokaj rodovitna. Dočim smo imeli lani na poganjkih iz stranskih oces večinoma le neznatne grozdiče, imamo letos na njih po eno ali celo več, večidel normalno velikih grozdov.

Nato, ko se je vreme sredi meseca maja spremenilo na slabše, je postalo koncem maja in začetkom junija zopet toplo in suho, čas cvetja je nastopil normalno v prvi tretjini meseca junija in je ob suhem in toplen vremenu prav ugodno potekel, tako da je upati na zelo dobro oplojenje cvetja.

Ob Kresu je letos že vse odcvetelo, dočim so lani trte ob tem času ravno cvetele in so šele začetkom julija odcvetele.

Izkušnja uči, da je upati na dobro vinsko letino, če je trta ob Kresu (24. junija) že odcvetela, če je ob času „med mašama“ (15. avgusta do 8. septembra) gorko in če je nadalje v jeseni gorko in suho.

En pogoj za dobro vinsko letino, namreč pravočasno cvetenje, smo že prebili, če bo še poletje vroče in jesen topla in suha, potem lahko dobimo, dasi tudi malo, toda dobro kapljico.

Kakor stoji sedaj stvar na Dolenjskem, je pričakovati slabe do dobre srednje trgatve.

V visokih legah bomo sicer brzkone imeli komaj tretjino normalnega pridelka, zato pa kažejo globoke lege boljše kot srednje, tako da je poprečno pričakovati srednje letine — seveda le tedaj, če ostane vreme tako ugodno kakor do sedaj.

K sreči smo ostali dosedaj obvarovani hujše toče. Potolažimo se s tem, da je najnevarnejši čas za točo, mesec junij, že potekel.

K sreči pa se vreme letos po vročini navadno najprvo ohladi in nato šele začne deževati.

Vsled suhega vremena tudi ne opažamo skoraj nikakršnih trtnih bolezni, proti katerim se letos vinogradniki z velikim pridom bore.

Izgledi na trgatve v Vipavski dolini so pa sijajni.

V nekaterih občinah spodnje Vipavske doline (Ustje, Sturja, Planina itd.), to je v globokih legah, se je tudi pojavil mraz meseca aprila, ki ni povzročil nič manj škode kakor v visokih legah na Dolenjskem. Vendar pa je ta škoda, ki je razmeroma omejena na male površine, v primeri z ono v ostali Vipavski dolini neskončno majhna.

Večina vinogradov v zgornji, posebno pa v srednji Vipavski dolini kaže sijajno, tako da je vredno, da si jih ogledamo. Kdor se hoče o tem prepričati, naj si ogleda državni vzorni vinograd v Slapu pri Vipavi.

V malomarno ali ne pravočasno žvepljanih vinogradih se je sicer pojavila trtna plesen (oidij), vendar je takih vinogradov le malo, in zato lahko rečemo, da v Vipavski dolini lahko upajo na kvantitativno in kvalitativno izvrstno vinsko trgatve.

B. Skalicky,

c. kr. vinograd. nadzornik v Kandiji pri Novem mestu.